

KONTEXTY VIZUÁLNÍHO UMĚNÍ 3 a 4 / ČESKÉ VÝTVARANÉ UMĚNÍ 1. poloviny 20. století

zimní a letní semestr 2025/2026

Cílem předmětu je poskytnout důkladný přehled o zásadních osobnostech českého výtvarného umění první poloviny 20. století. Zatímco přehled světového umění 20. století je v cyklu přednášek představován jako vzájemně se prolínající linie stylů a tendencí, zde je kromě charakteristik zásadních obecných uměleckých témat a tendencí důraz kladen na individuální umělecké cesty (u vybraných kapitol jsou akcentovány světové kontexty). Samozřejmě součástí náplně předmětu jsou návštěvy stálých expozic veřejných institucí, výstav a přednášky umělců/odborníků.

TÉMATA

ZIMNÍ SEMESTR

- Význam RODINOVY výstavy v Praze 1902
- Motiv zavřených očí / SYMBOLISMUS
- Symbolická hodnota světla v sochařství počátku 20. století
- Medardo Rosso a české sochařství
- „Linie“ v českém sochařství počátku 20. století
- Socha – váza
- Architektura SECESE v Čechách a na Moravě 1890–1938 / JAN KOTĚRA
- Fotografie 1890–1918 / FRANTIŠEK DRTIKOL
- Malířství, kresba a grafika GENERACE 90. LET
- ALFONS MUCHA, FRANTIŠEK KUPKA
- EXPRESIONISMUS, KUBISMUS / Skupina Osma / Skupina výtvarných umělců
- BOHUMIL KUBIŠTA / EMIL FILLA
- Kubistická plastika / OTTO GUTFREUND
- Kubistická architektura

LETNÍ SEMESTR

- Skupina Tvrdošijní / JAN ZRZAVÝ
- CIVILISMUS, primitivismus a sociální tendence v umění 20. let
- Architektura 20. let
- Výtvarná AVANTGARDA 20. let / Devětsil
- ZDENĚK PEŠÁNEK
- Fotografie 20. a 30. let
- Abstrakce 20. a 30. let
- Meziválečná sochařská avantgarda / BEDŘICH STEFAN, VINCENC MAKOVSKÝ, HANA WICHTERLOVÁ
- Meziválečné figurální sochařství – klasicizující tendence / Štursovi žáci / MARY DURAS
- SURREALISMUS 1932–1938 / JINDŘICH ŠTYRSKÝ / TOYEN
- Idea organického celku a figura v českém sochařství 30. let / LADISLAV ŽÍVR
- Realistické tendence

VÝSTUPY Z UČENÍ

Student*ka je schopen*na vysvětlit specifika českého uměleckého prostředí daného období ve srovnání se soudobými projevy evropského (nebo severoamerického) umění. Dovede detailně charakterizovat umělecký vývoj důležitých osobností českého výtvarného umění sledovaného období. Zvládá interpretaci díla, především díky znalostem získaným z návštěv stálých expozic veřejných institucí a tematicky souvisejících výstav.

ZPŮSOB ZAKONČENÍ

ZIMNÍ SEMESTR: ZKOUŠKA / SPLNĚNÍ: ústní forma; rozhovor – dvě obecná témata (viz témata přednášek); plnění je podmíněno znalostí děl prezentovaných na přednáškách (určení 10 děl).

LETNÍ SEMESTR: ZÁPOČET / SPLNĚNÍ: znalost děl prezentovaných na přednáškách (určení 10 děl)

ZÁKLADNÍ LITERATURA

– *Dějiny českého výtvarného umění 1890–1938*, IV/1 a IV/2, Praha, Academia 1999.

ROZŠIŘUJÍCÍ LITERATURA

- Sandra Baborovská, Petr Wittlich (eds.), *Neklidná figura. Expres v českém sochařství 1880–1914*, Praha, Karolinum, 2016.
- Lenka Bydžovská, Vojtěch Lahoda, Karel Srp, *Černá slunce: odvrácená strana modernity*, Řevnice, Arbor vitae, Galerie výtvarného umění v Ostravě, 2012.
- Miloš Doležal (ed.), *Kdybych já byl krásný jako Dionysos. Setkání s Janem Zrzavým*, Humpolec, Nadační fond 8smička, 2024.
- František Drtíkol – fotograf, malíř, mystik (katalog výstavy), Praha, Galerie Rudolfinum, 1998.
- Otto Gutfreund (katalog výstavy), Praha, Národní galerie, 1995.
- Otto Gutfreund, *Zázemí tvorby*, ed. Jiří Šetlík, Praha, Odeon, 1989.
- Ivo Habán (ed.), *Nové realismy: moderní realistické přístupy na československé výtvarné scéně 1918–1945*, Liberec, Národní památkový ústav, 2019.
- Anna Pravdová, Petr Ingerle, *Josef Šíma: cesta k Vysoké hře*, Praha, Národní galerie, 2019.
- Anna Pravdová, Annie Le Brun, Annabelle Görgen-Lammers (eds.), *Toyen: 1902–1980: snící rebelka*, Praha, Národní galerie, 2021.
- Anna Pravdová, Markéta Theinhardt (eds.), *František Kupka: 1871–1957*, Praha, Národní galerie, 2018.
- Marie Rakušanová a kol., *Bohumil Kubišta a Evropa*, Praha, Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020.
- Karel Srp (ed.), *Rozlomená doba 1908–1928. Avantgardy ve Střední Evropě*, Arbor vitae, Muzeum umění Olomouc, 2018.
- Karel Srp, Lenka Bydžovská, *Kráska bude křečovitá: surrealismus v Československu 1933–1939*, Arbor vitae, Alšova jihočeská galerie, 2016.
- Karel Srp – Jana Orlíková, *Jan Zrzavý*, Praha, Academia, 2003.
- Karel Srp, *Muž s hořící hřívou!: Emil Filla a surrealismus 1931–1939*, Praha, Argo, Museum Kampa, 2017.
- Jindřich Štyrský, *Sny 1925–1940*, ed. Karel Srp, Praha, Argo, 2003.
- Jaromír Typlt, *Ladislav Zív*, Praha, Kant, 2013;
- Petr Wittlich, *České sochařství ve 20. století. 1890–1945*, Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1978.
- Petr Wittlich, *Horizonty umění*, Praha, Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010.
- Petr Wittlich, *Česká secese*, Praha, Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020.
- Ladislav Zív, *Konfese Ladislava Zívra*, ed. Jaromír Typlt, Praha, 1997.
- *Ladislav Zív. Deníky 1925–1932*, ed. Tomáš Hylmar, Praha, Národní galerie, 2011.
- *Ladislav Zív. Deníky 1943–1944*, ed. Tomáš Hylmar, Praha, Národní galerie, 2012.